
[2025-77-RE](#)

Causa 2025-77-RE

(Aristot Mora i d'altres c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 491-2025. Recurs d'empara

Sentència del 18 de desembre del 2025

BOPA núm. 157, del 31 de desembre del 2025

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 5 de setembre del 2025, per la representació processal de la Sra. Manela Aristot Mora, dels Srs. Joan Antoni Aristot Mora i Daniel, Òscar i Jordi Aristot Borràs i de la societat Armor, SA, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat de la Secció Civil 3 de la Batllia en la causa Ordinari 3100411/2014, per una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que declari el dret dels recurrents a ser indemnitzats pels perjudicis soferts i que imposi a la Secció Civil 3 de la Batllia un termini concret per dictar sentència sobre el fons de la qüestió de la causa civil abans esmentada;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 16 d'octubre del 2025 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 31 d'octubre del 2025, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. Després d'haver presentat l'escrit de citació en judici, el 24 d'octubre del 2014, un familiar dels recurrents va formular contra ells una acció de rescissió de compravenda per lesió *ultra dimidium* respecte de dos edificis i, subsidiàriament, una acció declarativa de domini per usucapió respecte de 4 pisos radicats en aquells edificis (causa Ordinari 3100411/2014).

La fase d'al·legacions d'aquesta causa va finalitzar el 28 de gener del 2015.

1.2. El 17 de desembre del 2014, la part recurrent va formular una acció reivindicatòria respecte dels

mateixos béns contra el familiar en qüestió -actualment els seus successors processals- (causa Ordinari 3900055/2014).

La fase d'al·legacions d'aquesta causa va concloure el 15 de novembre del 2017.

1.3. El 28 de febrer del 2017, la Secció Civil 3 de la Batllia va acordar l'acumulació de les dues causes, però aquesta acumulació no va prendre efecte fins al 15 de novembre del mateix any.

1.4. Les parts van presentar els seus escrits de conclusions el 14 d'octubre del 2020; arran de la petició d'una nova prova pericial per part de l'adversa, la Secció Civil 3 de la Batllia va dictar l'auto del 15 de juny del 2021 que denegava aquesta prova i estimava la prova documental per requeriment.

1.5. El 15 de setembre del 2021, les parts van presentar els seus escrits de conclusions complementàries.

1.6. Del 2 de febrer del 2024 fins al 7 d'octubre del mateix any es va suspendre el procediment per tal de procedir a la successió processal del difunt, Sr. Jordi Aristot Mora.

1.7. Del 30 de gener del 2025 fins al 7 de juliol del mateix any es va tornar a suspendre el procediment per procedir a la successió processal del familiar que havia originat el procés.

1.8. Tot i descomptar aquest temps, la Secció Civil 3 de la Batllia encara no ha dictat cap sentència, i per aquest motiu, el 5 de setembre del 2025, la representació processal de la Sra. Manela Aristot Mora, dels Srs. Joan Antoni Aristot Mora i Daniel, Òscar i Jordi Aristot Borràs i de la societat Armor, SA, interposa un recurs d'empara contra la inactivitat de la Secció Civil 3 de la Batllia en la causa Ordinari 3100411/2014, per una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació dels recurrents

- Els recurrents interposen un recurs d'empara contra la inactivitat processal de la Secció Civil 3 de la Batllia que, per tant, derivaria en la vulneració de l'article 10 de la Constitució, en el seu vessant del dret a un judici de durada raonable.

- Exposen que de les dues demandes acumulades, en una s'exercita l'acció de rescissió per lesió *ultra dimidium* i, subsidiàriament, l'acció declarativa de domini, i, en l'altra, una acció reivindicatòria, i posen en relleu que des del 15 de setembre del 2021 les actuacions es troben pendents que es dicti sentència, tot descomptant 13 mesos per suspensions derivades de successions processals.

- Els recurrents han presentat nombrosos escrits en què demanaven que es procedís a dictar sentència: el 4 de maig del 2022, el 17 de març del 2023, el 30 de gener, el 13 de març i el 8 d'octubre del 2024 i el 30 de juny del 2025.

- Per acabar, demanen al Tribunal Constitucional que els atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que declari el seu dret a ser indemnitzats pels perjudicis soferts i que imposi a la Secció Civil 3 de la Batllia un termini concret per dictar sentència sobre el fons de la qüestió de la causa civil que els afecta.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal va emetre un informe en què indica que la durada del procediment, restant les suspensions i fins a les conclusions, és de 8,5 anys, la qual cosa excedeix allò que és habitual o ordinari per a un procediment d'aquest tipus.

- La complexitat és mitjana i els recurrents han presentat insistiments, de manera que s'entén que la inactivitat no és raonable, per tant, aquest Ministeri Fiscal no s'oposa a la declaració de la vulneració del dret a un judici de durada raonable, ni a la declaració del dret a la indemnització dels recurrents.

- Finalment, d'acord amb l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, i de conformitat amb la seva jurisprudència, seria procedent comminar la Secció Civil 3 de la Batllia per tal que en el temps més breu possible, que no excedeixi de 3 mesos, dicti sentència.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. La jurisprudència d'aquest Tribunal Constitucional ha establert quins són els paràmetres que s'han de prendre en consideració per poder concloure si la durada d'un judici és o no és raonable (veg. per ex. les sentències del 14 de març del 2001 -causa 2000-17-RE-, del 7 de setembre del 2005 -causa 2005-21-RE-, del 7 de maig del 2018 -causes 2017-38-RE i 2017-54-RE-, del 7 de setembre del 2018 -causa 2018-10-RE-, del 19 de desembre del 2018 -causa 2018-50-RE-, del 22 de maig del 2019 -causa 2019-14-RE-, del 13 de juliol del 2020 -causa 2020-19-RE-, del 14 de febrer del 2022 -causa 2021-97-RE-, del 20 d'abril del 2022 -causa 2022-23-RE-, del 7 de setembre del 2022 -causa 2022-39-RE- del 19 de maig del 2025 - causes 2025-14-RE i 2025-18-RE, i, més recentment, del 16 de juny del 2025 -causa 2025-23-RE).

I aquesta doctrina del Tribunal Constitucional s'alinea amb la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans (veg. la sentència del 13 de juliol de 1983, recaiguda en el cas Zimmermann i Steiner c/ Suïssa, així com la sentència del 27 de juny del 2000, recaiguda en el cas Frydlender c/ França).

3.2. La concreció de la durada "*raonable*", com a concepte jurídic indeterminat, exigeix valorar la complexitat processal, el temps transcorregut, l'actitud processal de les parts i l'activitat dels tribunals (veg. les sentències del 25 de maig del 2007 -causa 2007-2-RE- i del 10 d'octubre del 2016 -causa 2016-8-RE), d'acord amb les peculiaritats del cas concret (veg. les sentències del 15 de desembre del 2014 -causa 2014-23-RE- i del 17 de febrer del 2025 -causa 2024-81-RE).

3.3. Si les consideracions anteriors les traslладem al supòsit actual, ressurteix que, sense perjudici de les suspensions referides pels recurrents i pel Ministeri Fiscal, la durada del procediment es troba al voltant dels 11 anys; lapse temporal que excedeix amb escreix allò que es pot considerar habitual o ordinari per a la tramitació d'un procés civil d'aquest tipus.

És cert que existeixen accions acumulades de rescissió per lesió; subsidiària de declarativa de domini i una acció reivindicatòria, però tampoc aquesta complexitat processal i civil pot justificar una

durada tan excessiva per a la tramitació del procés i per al pronunciament de la sentència oportuna.

A més, a les actuacions consta l'actitud proactiva dels recurrents per impulsar el procediment i perquè es dicti la sentència que posi fi a aquest, almenys en primera instància.

En definitiva, d'això que s'ha exposat cal concloure que la durada del procés no és raonable i que, per consegüent, la jurisdicció ordinària i, en concret la Secció Civil 3 de la Batllia, ha infringit l'article 10 de la Constitució, en el seu vessant del dret a un judici de durada raonable.

3.4. Les consideracions anteriors justifiquen que, de conformitat amb allò que preveu l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, una vegada apreciada la lesió del dret a la jurisdicció, correspon a aquest Tribunal reposar al recurrent en la plenitud del seu dret amb l'adopció de les mesures necessàries que, en aquest cas, consisteixen en el reconeixement a ser indemnitzat en el quàntum que determini la jurisdicció ordinària, tenint en compte que ha de rescabalar la integritat de la lesió produïda.

Així mateix, s'ha de comminar la Secció Civil 3 de la Batllia per tal que en el termini més breu possible i, com a màxim en 3 mesos, susceptible de ser prorrogat per uns altres 3 mesos, si concorre una justa causa, dicti la sentència que s'escaigui.

3.5. L'estimació d'aquest recurs d'empara comporta que no s'hagi d'efectuar cap condemna en matèria de costes processals -arg. article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara 2025-77-RE, interposat per la representació processal de la Sra. Manela Aristot Mora, dels Srs. Joan Antoni Aristot Mora i Daniel, Òscar i Jordi Aristot Borràs i de la societat Armor, SA contra la inactivitat de la Secció Civil 3 de la Batllia en la causa Ordinari 3100411/2014.
2. Declarar que s'ha vulnerat el seu dret fonamental a un judici de durada raonable en aquesta causa, reconegut a l'article 10 de la Constitució.
3. Comminar la Secció Civil 3 de la Batllia per tal que en un termini màxim de 3 mesos, prorrogable per decisió fonamentada en Dret per altres 3 mesos, dicti la resolució judicial que s'escaigui.
4. Declarar que la part recurrent té dret a ser indemnitzada en el quàntum indemnitzatori per la lesió produïda que determini la jurisdicció ordinària mitjançant el procediment adient.
5. Declarar que no és procedent efectuar cap pronunciament en matèria de costes.
6. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal dels recurrents, a la Secció Civil 3 de la Batllia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 18 de desembre del 2025.

Joan Manel Abril Campoy
President

Pere Pastor Vilanova
Vicepresident

Jean-Yves Caullet
Magistrat